

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “ผาสุกวิหาร — อยู่อย่างผาสุก”

ผาสุกวิหาร อ่านตามภาษาบาลีว่า ผา - สุ - กะ - วิ - หา - ระ มาจากคำว่า ผาสุก (ผาสุก, เป็นสุข) กับคำว่า วิหาร (อยู่, เป็นอยู่) รวมกันเป็น ผาสุกวิหาร แปลว่า อยู่อย่างผาสุก, อยู่เป็นสุข มีความละเอียดอย่างยิ่งโดยเฉพาะในความหมายที่มุ่งหมายถึงความเกิดขึ้นเป็นไป ของสภาพธรรมฝ่ายดีคือกุศลธรรม และธรรมฝ่ายดีที่ประเสริฐที่สุด คือปัญญาความเข้าใจถูกเห็นถูก ซึ่งจะอุปการะเกื้อกูลให้คุณความดีทั้งหลายเจริญขึ้น ทำให้เป็นผู้อยู่อย่างผาสุก อยู่อย่างเป็นสุข ไม่เดือดร้อนด้วยอำนาจของกิเลสทั้งหลาย จะเห็นได้เลยว่าปัญหาหรือความทุกข์ความเดือดร้อน ความอยู่ไม่ผาสุกนั้น มาจากใจซึ่งเต็มไปด้วยกิเลส และถ้ายังคงมีกิเลสมากๆ ไม่มีทางที่จะอยู่อย่างผาสุกได้เลย พระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงตรัสรู้ความจริง พระองค์ทรงรู้ว่ากิเลสเบาบางลงเท่าไร ความผาสุก ความเจริญ ก็จะมีเพิ่มขึ้นเท่านั้น เมื่อธรรมฝ่ายดีเกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ ขัดเกลาคความไม่ดี ย่อมทำให้ผู้นั้นอยู่อย่างผาสุก ไม่เดือดร้อนทั้งในโลกนี้และในโลกหน้า เพราะธรรมฝ่ายดีทั้งหมด ไม่นำมาซึ่งความทุกข์ความเดือดร้อนเลยแม้แต่น้อย ตามข้อความในพระสูตรต้นตปิฎก ขุททกนิกาย อิติวุตตะกัฏตปิเญยสูตร ว่า

“ดูกร ภิกษุทั้งหลาย บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้ได้ทำความดีงามไว้ ทำกุศลไว้ ได้ทำบุญอันเป็นเครื่องต่อต้านความขลาดกลัวไว้ ไม่ได้ทำบาป ไม่ได้ทำอกุศลกรรมอันหยาบช้า ไม่ได้ทำอกุศลกรรมอันกล้าแข็ง บุคคลนั้นย่อมไม่เดือดร้อนว่า เราได้ทำกรรมอันดีงาม ดังนี้ บ้าง ย่อมไม่เดือดร้อนว่า เราไม่ได้ทำบาป ดังนี้ บ้าง”

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง อนุเคราะห์เกื้อกูลเพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูก ในสิ่งที่มีจริงตรงตามความเป็นจริง ซึ่งความจริงเป็นจริงอย่างไรก็เป็นจริงอย่างนั้น ใครๆ ก็คัดค้านไม่ได้ ตราบใดที่ยังมีกิเลสอยู่ ยังไม่สามารถดับเหตุให้มีการเกิด คือ โลภะ (ความติดข้อง) อวิชชา (ความไม่รู้) ก็ยังต้องเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏฏ์ต่อไป เกิดเป็นสัตว์โลกในภพภูมิต่างๆ แม้การเกิดเป็นมนุษย์ ก็เป็นการเกิดในภพภูมิหนึ่ง ซึ่งเป็นสุคติภูมิ มนุษย์แต่ละคนก็เป็นแต่ละหนึ่งว่าโดยสภาพธรรมแล้ว ก็ไม่พ้นไปจากความเกิดขึ้นเป็นไปของสภาพธรรม กล่าวคือ จิต (สภาพธรรมที่เป็นใหญ่เป็นประธานในการรู้แจ้งอารมณ์) เจตสิก (สภาพธรรมที่เกิดประกอบกับจิต) และ รูป (สภาพธรรมที่ไม่รู้อะไร) และเพราะยังมีกิเลสที่สะสมอย่างมากรวมในสังสารวัฏฏ์ สะสมสืบต่ออยู่ในจิตทุกขณะ เมื่อได้เหตุปัจจัยก็เกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ ติดข้องบ้าง ไม่พอใจบ้าง สำคัญตนยกตนบ้าง เป็นต้น และถ้าสะสมมากขึ้นมีกำลังมากขึ้น ก็สามารถล่วงเป็นทุจริตกรรมประการต่างๆ มีการประทุษร้ายเบียดเบียนผู้อื่น ลักทรัพย์ของผู้อื่น เป็นต้น สร้างความเดือดร้อนให้เกิดขึ้นแก่ผู้อื่นได้ และในชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่แล้วอกุศลจะเกิดขึ้นเป็นไปตลอดเวลาที่จิตไม่ได้เป็นไปในการให้ทาน ไม่ได้เป็นไปในศีล เช่น งดเว้นจากทุจริตกรรมประการต่างๆ เป็นต้น และไม่ได้เป็นไปในการอบรม

เจริญปัญญา จากการฟังพระธรรมศึกษาพระธรรม ขณะที่อกุศลเกิดขึ้นนั้น ไม่ใช่ความเป็นผู้อยู่อย่างผาสุกเลย เพราะขณะนั้นยังเต็มไปด้วยกิเลส กิเลสที่เบียดเบียนทำร้ายจิตของผู้นั้น ทำให้เป็นผู้อยู่เป็นทุกข์เพราะโลภะ เป็นทุกข์เพราะโทสะ เป็นทุกข์เพราะโมหะ เป็นทุกข์เพราะความเห็นผิด เป็นทุกข์เพราะกิเลสประการต่างๆ อาจจะติดข้องมากๆ ถึงขั้นทำทุจริตลักขโมยทรัพย์สินของผู้อื่นก็ได้ อาจจะโกรธมากๆ ถึงขั้นประทุษร้ายเบียดเบียนผู้อื่น หรือถึงกับฆ่าผู้อื่นก็ได้ อาจจะมีเห็นผิดแล้วมีความประพฤติเป็นไปตามความเห็นที่ผิด สอนผู้อื่นในสิ่งผิดๆ ให้ผู้อื่นออกจากคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ได้ เป็นผู้วิ่งพล่านไปด้วยอำนาจของกิเลสทั้งหลาย และสำหรับกิเลสที่มีกำลังถึงขั้นล่วงเป็นทุจริตกรรมนั้น ผลที่จะเกิดขึ้น ก็จะต้องเป็นผลที่ไม่ดี ไม่น่าปรารถนา ไม่น่าพอใจแต่อย่างเดียว และผลจะไปเกิดกับคนอื่นไม่ได้ ก็ต้องเกิดกับตนเองเท่านั้น เพราะตนเองเป็นผู้ทำในสิ่งที่ไม่ดี กล่าวได้เลยว่า เป็นโทษหนักที่ทำความที่ไม่ดีลงไป และสิ่งที่ไม่ดีที่ทำไปนั้น สามารถให้ผลน่าเกิดในอบายภูมิได้

เมื่อเป็นเช่นนี้ อะไรจึงจะเป็นเหตุทำให้เป็นผู้อยู่อย่างผาสุกตามพระธรรมคำสอนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง จะเห็นได้ว่า พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เกื้อกูลให้ผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษา เกิดความเข้าใจถูกเห็นถูก สามารถขัดเกลาละคลายกิเลส จนกระทั่งสามารถดับได้ตามลำดับขั้น หนทางแห่งการอบรมเจริญปัญญานี้เอง ที่จะเป็นไปเพื่อความผาสุก อยู่อย่างมีความสุข ที่เกิดจากกุศลธรรม ความดีประการต่างๆ และ ปัญญาที่ค่อยๆ เจริญขึ้น เพราะกุศลธรรมและปัญญาไม่นำความทุกข์ความเดือดร้อนมาให้แก่ใครเลยแม้แต่น้อย

ที่น่าพิจารณาคือ แต่ละบุคคลล้วนเป็นผู้มากไปด้วยกิเลสด้วยกันทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นเราหรือเป็นบุคคลอื่น ถ้าไม่ฟังพระธรรม ไม่ศึกษาพระธรรม ย่อมไม่เห็นกิเลสตามความเป็นจริงว่าให้ทุกข์ให้โทษอย่างไร และไม่มีทางที่จะขัดเกลาละคลายได้เลย มีแต่จะพอกพูนสะสมกิเลสมากยิ่งขึ้น แต่ถ้าเป็นผู้เห็นโทษของกิเลสและเห็นประโยชน์ของการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม อบรมเจริญปัญญา สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปตามลำดับ ย่อมมีทางที่จะทำให้เป็นผู้อยู่อย่างผาสุกในชีวิตประจำวัน อันเนื่องมาจากเป็นผู้มีกิเลสที่เบาบางลง นั่นเอง

ชีวิตของแต่ละคนจะเหลืออีกเท่าใด ไม่มีใครสามารถที่จะทราบได้ เพราะฉะนั้นจะอยู่อย่างไรซึ่งเป็นการมีชีวิตอยู่อย่างประเสริฐที่สุด อยู่อย่างผาสุกจริงๆ คือ อยู่เพื่อเข้าใจธรรม เข้าใจความจริงตรงตามความเป็นจริง แต่ละคนควรรู้จักตัวเองตามความเป็นจริง และเป็นผู้ไม่ประมาทที่จะรู้ว่าความไม่รู้มีมาก จึงทำให้มีอกุศลมาก และปัญญาก็มีน้อยมาก ซึ่งจะต้องได้อาศัยคำจริงของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยการตั้งใจฟังตั้งใจศึกษาด้วยความเคารพละเอียดรอบคอบ สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปที่ละเล็กทีละน้อย และอาศัยกาลเวลาที่ยาวนานอย่างยิ่งในการสะสมอบรมเจริญปัญญา ด้วยความเพียร อดทน ไม่ท้อถอย.

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๕- ๖๒๑๗๑๐๖

